

Excelenței Sale Întotdeauna Prea Sfințitului Domn Ioan Metian, Arhiepiscop
și Metropolit S. C. E.
În semn de profunză venerație.

Autent.

METROPOLIA
ROMÂNILOR ORTODOCȘI
DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

STUDIU ISTORIC
DEPRE REÎNFIINȚAREA METROPOLIEI, DIMPREUNA CU
O COLECȚIUNE DE ACTE.

DIN ÎNSĂRCINAREA CONSISTORIULUI METROPOLITAN

DE

Dr. ILARION PUȘCARIU,

ARCHIMANDRIT, VICARIU ARCHIEPISCOPESC, VICE-PREȘEDINTE AL ASOCIAȚIUNII PENTRU LIT.
ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN.

829/I.

SIBIIU,
TIPARUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE
1900.

...Dară cred tot-odată și aceea, că cei ce vor mai scrie după asta în această materie, se vor adopera de bună seamă a-l mai îndepliní după măsura isvórelor, ce le vor sta la dispozițiune.

Prefațiune la Vechia Metropolie de Nicolau Popea.

Precuvântare.

Ținem de trebuință a arăta în precuvântare îndemnul mai de aproape la compunerea opului de față. În anul 1895 împlinindu-se 25 de ani dela introducerea constituțiunii noastre bisericesci, cuprinse în „Statutul organic“, secretariul Consistoriului metropolitan, dl Leontin Simonescu, prezentând în ședința consistoriului metropolitan dela 6 Maiu proiectul de raport către Congres despre periodul ultim de trei ani, — făcù în acel proiect de raport un reasumat scurt despre unele momente mai însemnate din viața noastră constituțională bisericească în timpul de 25 de ani dela întrarea în viață a constituțiunii noastre bisericesci. Asesorul consistorial, dl Vicențiu Babeșiu, relevând din acest incident, cât de folositoriu este a ne da seama din când în când despre mersul afacerilor noastre bisericesci, pentru a cunoște factorii favoritori și împedecători la nisuința noastră spre progres în dezvoltarea religioasă, morală și culturală — și trăgând totdeodată atențiunea Consistoriului metropolitan la aceea împrejurare, că o parte însemnată din actele privitoare la reînființarea metropoliei noastre nici astăzi nu sunt publicate, érá câte sunt publicate, sunt ici-colea risipite în cărți și broșuri, dintre cari multe nu se mai află, — a propus, ca *„din incidentul aniversării de 25 ani dela organisarea bisericeii noastre pe basa Statutului organic se se publice un memoriu despre viața noastră constituțională bisericească, în legătură cu publicarea documentelor istorice despre înființarea metropoliei“*. Consistoriul metropolitan primind propunerea, a încredințat această lucrare unei comisiuni de trei, în persoanele membrilor consistoriului metropolitan: dd. Vicențiu Babeșiu, Leontin Simonescu și subscrisului, cari se compună memoriul, se completeze datele istorice despre înființarea metropoliei și se raporteze Consistoriului metropolitan. Congresul nostru național-bisericesc, întrunit

în acel an în ședința sa a III. dela 9/21 Maiu 1895, sub Nr. protoc. 42, a aprobat acest conclud al Consistoriului metropolitan.

Comisiunea acésta neputënd însë presenta lucrarea sa până la anul 1897, Congresul, întrunit și în acest an, în ședința sa a IV. dela 4/16 Octobre sub Nr. protoc. 40, trecënd preste o propunere făcută, ca să se publice concurs prelângă un premiu pentru acésta lucrare, la asigurarea dată de președintele Congresului, metropolitul Miron Romanul, despre încrederea sa în bărbații esmiși din partea Consistoriului metropolitan, — a decis *a se îndruma Consistoriul metropolitan, să pună în lucrare faptică cât mai curënd elaborarea memoriului istoric despre restaurarea metropoliei și despre viața noastră bisericéscă în primii 25 de ani dela introducerea constituțiunii bisericesci, și a raporta despre rezultat la Congresul ordinariu următoriu.*

În urma acestei repețite însărcinări din partea Congresului, după conțelegere între membrii comisiunei și după statorirea unui program de lucrare, cădënd asupra subsemnatului sarcina, a lucra partea istorică a memoriului despre restaurarea metropoliei, și în legătură cu acésta a face colecțiunea actelor privitóre la restaurarea metropoliei și la despărțirea ierarhică a Românilor de cătră Sêrbi, am compus opul de față, care cu aprobarea Consistoriului metropolitan s'a și dat în tipariu.

Eminenția Sa, Înalt Preasântitul Domn arhiepiscop și metropolit, Ioan Metianu, după ocuparea scaunului metropolitan, întemplată cu începutul anului 1899 a binevoit a ținé și cestiunea acésta în deprópe evidentă, făcënd posibilele înlesniri pentru resolvirea mulțamitóre a ei.

Cartea acésta are douë părți, și adecă, partea primă, care cuprinde o espunere istorică a lucrărilor pentru reînființarea metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, și pentru despărțirea ierarhică a Românilor greco-orientali de cătră Sêrbi, pe basa actelor esistente. În acésta parte se arată pas de pas, cum s'a lucrat în timp de 16 ani și câte greutăți a întimpinat cauza sântă și dréptă a Românilor, până ce a fost încoronată de succesul cel strălucit prin câștigarea metropoliei și a autonomiei bisericesci. Partea a doua este colecțiunea actelor privitóre la acele lucrări, făcută în ordine chronologică, cu

abatere dela acésta numai într'atâta, încât acte omogene, pentru mai buna cuprindere a lor, s'au grupat la olaltă, fără stricta observare a ordinii chronologice. Cele mai multe acte se reproduc în limba originală, în care au fost concipiate. Unele sunt în traducere românescă, precum s'au aflat în arhivele arhiepiscopiei și metropoliei din Sibiiu.

Colecțiunea cuprinde tot, ce e de óre-care interes; și credem, că este atât de completă, încât cetitoriul și numai din cetirea actelor s'e-și pótă forma o idee clară despre stăruiórea lucrare a vrednicului arhiepiscop și metropolit Andreiu Baron de Șaguna și a altor fruntași distinși și zeloși ai neamului nostru pentru emanciparea bisericei nóstre din starea ei umilită de mai 'nainte.

Colecțiunea actelor, ce o presentăm aici, ni-a servit de basă la studiul istoric, cuprins în partea primă a cărții nóstre; ea va rămâne însē deschisă și pentru viitoriu, ca un isvor istoric prețios, obiectiv și neîndoelnic pentru posteritate, și cu deosebire pentru istoricii români, cari se vor ocupa cu scrierea istoriei nóstre bisericesci și naționale în cele din urmă cinci decenii. Din ea vor învăța generațiunile viitoare, tinerimea română, și mai ales cei chieმაți ca conducători, fie în biserică, fie pe terenul național, ce póte produce încrederea în adevăr și dreptate, cât bine și folos aduce energia, tăria caracterului și devotamentul pentru binele obștesc. Fie, ca aceste vîrțuți s'e împodobescă pre toți fii bisericii și naționalității nóstre, cari vor fi chieმაți de conducători.

Sibiiu, Schimbarea la Față, 1900.

Dr. Ilarion Pușcariu.

Indice.

	Pag.
I. Reprivere în istoria bisericii ortodoxe române și sêrbesci din Austro-Ungaria	1—41
A. Biserica română	1—22
1. Sub regii Ungariei	1—7
2. Sub principii calvini. Reformațiunea	7—16
3. Sub Casa Habsburgică. Unirea	17—22
B. Biserica sêrbescă	22—41
II. Privire generală asupra lucrărilor pentru reînființarea metropoliei Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania și pentru despărțirea ierarhică a Românilor de Sêrbi	42—88
III. Espunerea în special a lucrărilor pentru reînființarea metropoliei Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania și pentru despărțirea ierarhică a Românilor de Sêrbi	89—178
α) Anii 1848—1860	89—128
1. Pașii primi pentru reînființarea metropoliei ortodoxe române	89—108
A. Din partea Românilor din Ungaria și părțile bănățene	89—101
B. Români din Transilvania	101—108
2. Sinódele eparchiale din Sibiu și Arad, ținute la a. 1850	108—114
3. Conferințele episcopesci în Viena, 1850—1851	114—121
4. Sinodul electoral din Carloviț dela 10 Nov. 1852	121—128
β) Anii 1860—1870	128—178
1. Pașii renoiți pentru reînființarea metropoliei	128—152
2. Reînființarea faptică a metropoliei	152—163
3. Înarticularea și constituirea metropoliei române	163—178

